

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om det som stör (i livet och konsten)

Jag är i Göteborg, har möten på löpande band, om internationella samarbeten inom film. Beslut ska tas, finansiering säkras. Klockan är 9 på morgonen, Lindholmen Science Park. Höga kontorsbyggnader som tornar upp sig längs vattnet. Människor rör sig därinne i de öppna kontorslandskapen och sterila mötesrummen. Precis intill ligger Chalmers med studenterna på väg in till sina föreläsningar.

Alla verkar veta sin uppgift och vart de ska. Gratisfärjan mellan Stenpiren och Lindholmen lägger till och lämnar direkt igen, kör samma korta sträcka fram och tillbaka, varje dag året runt. Just den här kalla morgonen ligger dimman över vattnet.

Sen eftermiddag. Jag väntar på ett café i Haga. Kostymklädd man kommer in på exakt utsatt tid, fäller upp sin ipad på bordet, beställer sitt kaffe. Allt går på rutin. "Hur är det?" frågar jag, och förväntar mig ett snabbt "Bara bra" så att mötet kan börja. Vi har kort om tid. Sen ska jag vidare. Men nu händer något oväntat.

Han dröjer lite för länge med sitt svar. Sen säger han "Det är inte så bra om jag ska vara ärlig... En nära vän hoppade framför tåget förra veckan." Hans ögon tåras. Jag fäller ner min dator. Vi tar en promenad i solen. Han förstår inte säger han. Hela Facebookflödet var fullt av bilder på vänner, familj, semesterresor, fester och tillställningar. Han var den som såg alla och alltid lyste starkast. Samtalet sätter tonen för resten av dagen. Allt sätts ur spel när det oförutsägbara spelar in, vilket det så ofta gör. Hur välkonstruerat eller välplanerat allt runtomkring än är.

På tåget på väg hem läser jag om Sölvesborg där kommunen deklarerat att man inte ska prioritera inköp av utmanande samtidskonst. Konsten ska vara klassisk och tidlös och harmonisera med kommunens historia och lokala identitet. SD:s syn på kulturen går helt i linje med deras övriga idéer; det oönskade och främmande, det som avviker från normen ska rensas bort eller assimileras helt, och det spelar ingen roll om det är ett konstverk eller en annan kultur. Hellre en retuscherad version av verkligheten; sol, blå himmel, harmoniska landskap. Det samtida utmanande störande mot det klassiska ofarliga rena. Ofta lyfts ett enda exempel upp som ska symbolisera allt.

Och man glömmar lätt att det finns oändliga variationer inom varje område.

Alla dessa förenklingar, generaliseringar...

"Don't criticize what you can't understand"

Claude Monet har lyfts fram som en förebild för det klassiska tidlösa med sina landskapsmålningar och dekorativa näckrosmotiv.

FOTO: GEORGIOS KEFALAS/TT

sjunger Bob Dylan i "The times they are a changin'".

Det kan tyckas harmlöst men bara det att styra konsten politiskt är farliga krafter som påminner om 30-talets Tyskland; renhet, ordning, harmoni. Konst är alltid bunden till sin tid och dagens samtida konst kommer vara morgondagens kulturarv.

Claude Monet har lyfts fram som en förebild för det klassiska tidlösa med sina landskapsmålningar och dekorativa näckrosmotiv. Men Monet var inte klassisk och tidlös i sin samtid utan kritiserad av många när han fick sitt genombrott i Paris 1874.

Moderna museets chef Gitte Ørskou skriver i en debattartikel i Dagens Nyheter (20190917) "Om forna tiders maktthavare slutat köpa utmanande samtidskonst hade dagens klassiska målningar legat pyrt till."

Och är det inte konstens främsta uppgift att få oss att stanna upp, reflektera över vad det innebär att vara människa, att skildra den tid vi lever i, från olika perspektiv.

Och få oss att konfrontera även det mörka eller svåra, det obegripliga eller oerhörda som vi ibland inte kan fly från.

Och varför skulle konsten förväntas vara begriplig och ljus och förutsägbar när livet inte är det? När vi inte ens är begripliga inför oss själva. När det mitt i idyller konstant inträffar katastrofer som rubbar harmonin. Det finns saker vi inte kan sortera bort. Som stör ordningen. Ett dödsfall. En olycka. Att blunda för det som vi inte vill kännas vid gör ju inte att det försvinner.

Jag satt i somras på en vit strand på Sicilien, turkost vatten, blå molnfri himmel.

På kvällen besökte jag en kyrka där vrakdelar från flyktbåtar ställdes ut i en monter.

Från samma strand, från samma rena turkosa vatten jag precis badat i. Döda kroppar hade flutit i land.

Vilken version av verkligheten väljer vi att se? Vilken bild av oss själva väljer vi att presentera för

andra, i till exempel sociala medier? Förtränger vi det vi inte vill kännas vid för att upprätthålla en bild av ett paradiset som är starkt parfymrat (för att dölja det som stör)?

De konstruerade illusionerna har så tunna väggar.

"Om konstens mening vore att bedöva, att få oss att glömma livet, så vore ett hammarslag i skallen den enklaste och bästa konsten".

(Elmer Diktornius)

Sara Broos

